

MİLLÎ FOLKLOR

Üç Aylık Dergi

Cilt : 1 Yıl: 1 Sayı: 4 Aralık 1989

İÇİNDEKİLER

Prof. Dr Ahmet B. ERCİLASUN/Irak Türkleri ve Edebiyatları.....	3
Prof. Dr. Abdurrahman GÜZEL/Yurt Dışına Yönelik Kültür Faaliyetleri Hakkında.....	5
Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU/Şairnameler üzerine.....	7
Prof. Dr. Fikret TÜRKMEN/ Köroğlu'nun Özbek Varyantları.....	8
Prof. Dr. Dursun YILDIRIM/Köroğlu Destanı'nın Ortaasya Rivayetleri..	10
Himmet BİRAY/Andelip ve Oğuznamesi	12
Ahmet CEBECİ/Bulgaristan'da Türk Kültürünün Başına gelenler	14
Ahmet ÇAKIR/Kıbrıs Türk Halk Oyunlarından Orak ile Kartal Oyunu...	15
Metin ERGUN/Gürcistan'da Yaşayan Azeri Âşıkları	17
Türker EROĞLU/Bir Bakan, Bir Şair, Bir Sanatçı	19
Murat KARABULUT/Türk Halk Çalgıları-2- Kanayi (Kanai)	21
Dr. Cengiz KETENE/Kerkük Halk Şâiri Mustafa Gökkaya	22
M. Öcal OĞUZ/Türk Dünyası ve Vatan Şuuru	23
Muhtarkan ORAZBAYOĞLU/Orta Asya Kazak Türklerinin Tarihî Destanlarının Teşekkül Meseleleri	25
A. Şekür TURAN/Kurban Koday ve Hizmetleri	27
Ali YAKICI/Uygur Halk Masalları ve Koşaklarının Düşündürdükleri ...	29
İsmet ÇETİN/Kültür Bakanlığı'nın Türk Dünyası ile ilgili Yayınları .	30

SÖZE BAŞLARKEN

4. defa merhaba kıymetli okuyucularımız...

Millî Folklor Dergisi'nin varlığını borçlu olduğu Türk folkloru, millî kimliğimizin temel taşı, harcı, meydana getirmektedir. Folklorun millet hayatındaki önemini bu dikkat noktasından kavranması ise ne yazık ki çok yenidir. Türk dünyasının müşterekliğini ortaya koyacak bütün malzeme hemen hemen folklorun inceleme alanı içerisindedir. Onlarca şivenin, yüzlerce ağzın konuşulduğu ve parçalanmış vaziyette, onlarca devletin idaresi altında yaşayan Türk dünyasının belli müşterekler etrafında toplanması zarureti açıktır.

Ne var ki, bilhassa üniversite camiasındaki ferdi çalışmalar bir yana, 1966 yılında Millî Folklor Enstitüsü'nün kuruluşuna kadar, ilmi düşünceyle Türk folkloruna bir devlet politikası olarak yaklaşılabilmiştir. Bu tarihten sonra yapılan çalışmalar ise genellikle Anadolu sahasına münhasır kalmıştır.

Bu noktada, Anadolu'daki folklor çalışmalarının başlamasına sebep olan âmiller üzerinde duracak olursak, Osmanlı aydınının, milliyetler meselesiyle ciddi bir şekilde karşılaşmaktan ve devleti parçalanmaya başladığından sonra, milliyetini arama telaşına düştüğünü görürüz. Fransız İhtilali'nin getirdiği fikirler ve Batılı devletlerin bilinen tavırları ile Balkanlarda hızlanan kimlik arayışları hem folklor çalışmalarıyla hem de silahlı çatışmalarıyla ilk meyvelerini vermeye başlayınca, Osmanlı aydını "kaba Türk" düşüncesinden "kahraman Türk" düşüncesine bir antitez olarak sarılmaktan başka çıkar yol olmadığını anladı.

İlmi ve fikri sahada yeterince ilgünlaşmayan ve bir antitez olarak ortaya çıkan

bu yöneliş, büyük nisbette siyasilerin devleti kurtarma ve nihayet millî devleti kurma ideallerini meydana getirmiş, fakat ekseriyet tarafından kabul edilebilir bir "milliyet anlayışını"ni millete mal edememişti.

Aydın, medeniyet götürdüğü, şehirler kurduğu ve şehir hayatını öğrettiği Balkanlardan yaka-paça sürülüşünün inkırazıyla asırlarca ihmal ettiği Türk dünyasına biraz da "nostaljik" olarak döndü: Böyle bir ruhî yapı içerisinde "Osmanlılık" elli yıl geçmeden "Turancılık" oldu. Siyasî hareketlerin içerisindeki bu akımlar ne var ki, millete mal edilemedi. Millet, Cumhuriyetin 50. yılında bile devleti sorulduğunda "Osmanlıyız evvelallah", milliyeti sorulduğunda "müslümanız elhamdülillah" demeye devam etti.

Türk dünyasındaki millî uyanışı; ilim, teknoloji ve sanat sahasında yapmaya çalışan bir kaç isim de, gerek Türk dünyasının dağınlığı ve "süper" tabir edilen bazı güçlerin işgali veya nufuzu altında olması gerekse milliyet şuurunun yayılmasına engel olan iktisadî ve kültürel sebepler yüzünden istenilen sonuca ulaşamamıştır. Bütün Avrupa'da hatta Afrika'da kendi devletine, hürriyetine sahip milletler imajı güçlenirken, Türk dünyası en karanlık devirlerinden birini yaşıyordu.

Batı dünyası, Fransız İhtilaliyle su yüzüne çıkan kimlik problemini folklor çalışmalarıyla -folklorun millî uyanışı sağlamak gibi bir gayeye ve göreve sahip olmamasına karşılık gerek ele aldığı konular gerekse ortaya koyduğu veriler itibariyle böyle bir uyanışın öncülüğünü yapmakta olduğunu keşfederek-xix. asırda aşarken, Türk dünyasının "öncü"sü neteliğinde olan Osmanlı Devletinde bu tür çalışmaların ilk

örneklerini ancak xx. asırda görebiliyoruz.

Türk dünyasının öncü devletinde folklor çalışmalarının başlangıcını 70-80, ilmî döneminin 23 yıllık bir tarihinin olması, bu sahada kaybettiğimiz zamanın açık göstergesidir.

Bu bakımdan, 1989 yılında Kültür Bakanlığı Halk Kültürünü Araştırma Dairesi'nde kurulan "**Türk Kültür Varlığını Araştırma Şubesi**"ni çok geç kalmış, fakat zaruri bir teşebbüs olarak görüyor ve bu şubenin kuruluşuna emeği geçenlerin Türk milletinin hayır duasını alacağına inanıyoruz. Devlet, çeşitli kurum ve kuruluşlarıyla Türk folklorunun ilmî seviyede araştırılmasına böylece yeni bir imkan sağlamıştır, ışık tutmuştur. Bu teşebbüsün ilim adamlarımızın Türk dünyasının folkloruna yönelmelerine zemin hazırlayacağına ve ortaya çok kıymetli malzeme ve sonuçların çıkacağına inanıyoruz.

İlmî olarak ortaya konan Türk dünyasının bütünlüğünün üzerine, -bu millete olan şükran boçlarını uzun zamandır ödemediklerine inandığımız - sanatkarlarımızın bu şuuru işleyen eserleriyle Türk dünyasında hedeflenen müştereklik seviyesine kısa zamanda ulaşmak mümkün olacaktır.

Bütün Türk şubelerini içine alması düşüncesinde olmamıza rağmen, çeşitli imkansızlıklar sebebiyle bazılarına yer veremediğimiz elinizdeki "**Türk Dünyası Özel Sayısı**" yukarıdaki düşüncelerimizin mahsulü olarak ortaya çıkmıştır. Takdir sizlerindir.

Saygılarımızla.....

M. Öcal OĞUZ
Yazı İşleri Müdürü